

13. Letní škola
úterý 26. 7. - pátek 29. 7. 2022

LESumění

**Umění vychovávat a vzdělávat v lese, umění prožívat les a svou kulturu.
Aby byla environmentální výchova pestrá a celistvá zároveň, bez tohoto
umění se neobejde.**

Každý účastník si vybírá jednu kontinuální dílnu na tři dny (úterý, středu a čtvrtek) a pro každý z těchto dní i jednu jednorázovou dílnu (tedy celkem tři).

Rámcový program dne

7:00 - 7:30	ranní cvičení
7:30 - 8:30	snídaně
8:30 - 8:55	ranní zpívání
9:00 - 12:00	přednáška
12:00 - 13:30	oběd
12:45 - 13:15	kulaté stoly
13:30 - 15:30	jednorázové dílny
16:00 - 18:00	kontinuální dílny
18:00 - 19:30	večeře
20:00 - 20:30	plénum - setkání s lektory

HLAVNÍ PŘEDNÁŠKY

úterý 26. 7.

Katia Hueso (ES): Inkluzivní příroda - o tom, jak příroda prospívá zranitelným lidem - ZÁROVEŇ STREAMOVÁNO

Lidé se speciálními vzdělávacími potřebami a další zranitelné skupiny získávají z pobytu v přírodě mnoho výhod. Vzhledem k tomu, že tito lidé mají k přírodě přístup ztížený z fyzického, kognitivního a socioekonomického důvodu, je obzvláště důležité vytvořit pro ně příležitosti ke (znovu)spojení s přírodou. Přednáška bude obsahovat některé praktické aktivity, které poskytnou bezprostřední zkušenost. Budou nabídnuty nápady, jak lze inkluzivní přístup praktikovat v různých prostředích, zejména školkách, a jak překonat bariéry a náročné situace.

středa 27. 7.

Katia Hueso (ES): Přírodní pedagogika ve Španělsku - poučení, výzvy a vyhlídky - ZÁROVEŇ STREAMOVÁNO

Moderní projekty přírodní pedagogiky ve Španělsku vznikly v roce 2011 a dnes jich po celé zemi existuje přes čtyřicet. Tento typ vzdělávání zatím není uznáván úřady, ale těší se stále větší poptávce ze strany veřejnosti a odborníků z praxe. Katia Hueso, která je lídryně přírodní pedagogiky ve své zemi a zasloužila se o založení postgraduálního kurzu přírodní pedagogiky na Universidad de Las Palmas de Gran Canaria, bude prezentovat hlavní získané poznatky a výzvy a nastíní střednědobé a dlouhodobé vyhlídky. Cílem přednášky je uvědomit si kde stojíme, jaké máme štěstí vnímat překážky jako výzvy, které nás inspirují a umožňují nám rozvíjet své schopnosti.

Tlumočení z angličtiny do češtiny zajistí Timo Daneš.

Katia Hueso Ph.D., MSc. se narodila se ve Španělsku. Studovala v Holandsku a promovala v oboru biologie na univerzitě v Leidenu. V roce 2000 dokončila magisterský titul v oboru environmentální inženýrství a management. Je profesorkou na ICAI, Comillas Pontifical University, je specialistkou a konzultantkou v otázkách ochrany krajiny a přírodních prostorů. V roce 2011 spoluzaložila první lesní mateřskou školu ve Španělsku. Je také spoluzakladatelkou „Nature Inclusive“, projektu na podporu vzdělávání v přírodě pro rodiny s dětmi s funkční rozmanitostí (speciálními potřebami), a zakladatelkou National Federation of Nature Education (EdNa). Zastupuje hnutí "Children of nature worldwide hand in hand". Napsala řadu odborných i populárně naučných publikací. Je matkou tří dětí. Procestovala kus světa, poznávala různé krajiny a lidi.

středa 27. 7. od cca 11:00

Panelová diskuze: Jak roste hnutí lesních školek v Evropě - ZÁROVEŇ STREAMOVÁNO

Po přestávce bude následovat panelová diskuze s účastníky Letní školy z různých zemí Evropy o situaci lesních školek. Česká republika může být vnímána jako průkopník v oblasti předškolního vzdělávání v přímém kontaktu s přírodou. V roce 2016 se Asociaci lesních MŠ podařilo legislativní zakotvení lesních mateřských škol ve školském zákoně. Tento úspěch nám dává možnost pomáhat jiným zemím - což se i v letech 2018 - 2020 dělo prostřednictvím projektu Advokační strategie lesních MŠ ve visegrádských zemích. *Informace o panelistech budou doplněny.*

čtvrtek 28. 7.

Karl-Heinz Bittl-Weiler a Sybille Weiler (DE): Resilience u dětí a vychovatelů - ZÁROVEŇ STREAMOVÁNO

Resilience neboli odolnost je síla, kterou v sobě máme, abychom se vypořádali s obtížnými situacemi. I odolní lidé zažívají strach a cítí se ohrožení, ale mají zároveň přístup k jejich řešením a ke svým zdrojům. Odolnost není teflonová vrstva, od které se vše zlé odrazí a zůstane jen výhled na to dobré. Projekt, který Karl-Heinz Bittl-Weiler a jeho kolegyně a manželka Sibylle Weiler prezentují, podporuje pedagogiku lesních mateřských škol, protože právě to, co v nich děti prožívají, posiluje odolnost. Vytváří prostor pro smysly, pocity a potřeby. Program byl testován v mnoha mateřských školách v Norimberku. Děti jím doprovázejí dvě loutky: oslice Olivia a beránek Tomma. V první fázi děti s Olivíí začínají objevovat samy sebe. Smysly jsou cíleně oslovovány a znovu a znovu aktivovány. Druhá fáze je o přátelství mezi Tommem a Olivíí. Pomocí loutek a dětské knížky jsou dětem zprostředkovány radost i utrpení přátelství. V projektu jde o základní potřeby, které všichni máme v sociální interakci. A také pocity, které se kolem těchto potřeb vyvíjejí.

pátek 29. 7.

Karl Heinz Bittl-Weiler (DE): Jak se vypořádat s kulturními rozdíly? - ZÁROVEŇ STREAMOVÁNO

To, co nás spojuje nebo rozděluje, je kulturně interpretováno a určuje náš život. Ale co je to vlastně kultura? Jakou roli hraje v našem společném životě? Kultura je jako barva nebo známé písmo, které utváří naše soužití. Slovo kultura pochází z *agricultura*. Lidé ho používají pro oblasti, ve kterých byla divoká příroda zušlechtěna, proměněna člověkem do umělecké, lidské podoby. Vztah mezi kulturou a přírodou je antagonistický. V kultuře najdeme pozůstatky přírody. To,

co dnes nazýváme přírodou, je zkrocená, kultivovaná forma skutečné divočiny. Kultura má v sobě něco formujícího. Divočina se kultivuje, doslova pěstuje. Někteří tomu říkají pokrok. U mnoha divokých zvířat vidíme snahu člověka je ochočit a kultivovat. Poté se používají jako pracovní zvířata, nebo jako potrava. Stávají se z nich ale též společníci lidí, jako například pes, králík nebo kočka. Vzdělávání je kulturní proces. Děti jsou kulturně přizpůsobovány. V přírodní pedagogice se například děti učí, že příroda není děsivá. Učí se, že společně lze problémy vyřešit snadněji než bez pomoci. Učí se rozlišovat, co je pro ně dobré a co špatné. Kultura reguluje soužití v různorodé společnosti. Kdo k nám patří a kdo ne? Jak o těchto rozdílech s dětmi komunikovat? Nebo je raději skrývat? Jak si poradíme s tím společným? Jak tato témata žít ve školce a jak o nich mluvit s dětmi? To jsou otázky, kterými se Karl-Heinz Bittl-Weiler bude zabývat ve své přednášce. Na konkrétních příkladech vysvětlí, jak je důležité v týmu a při práci s dětmi pochopit důležitost rozdílnosti a konfliktu o ní. Zároveň je klíčové si připomínat, že máme hodně společného a různorodost je velký dar.

Tlumočení z němčiny do češtiny zajistí Timo Daneš.

Karl Heinz Bittl-Weiler se nejdříve vyučil nástrojařem. Poté vystudoval sociální pedagogiku a v rámci dálkového univerzitního studia sociologii, psychologii a filozofii. V roce 1981 se zúčastnil výcvikového kurzu mírových pracovníků v Brückebergu. Po dlouhé profesní praxi mírového pracovníka se pustil do dalšího vzdělávání. Začal s transakční analýzou, pokračoval výcvikem v Gestalt terapii, hodně se naučil v kurzu Systemic Counselor a toto hledání zakončil školením Coach and Supervisor. V polovině 90. let začal spolu s Hervé Ottem rozvíjet vlastní tréninkový přístup k řešení konfliktů: rozpoznat konflikty včas a konstruktivně je řešit - ATCC. Od roku 1996 školí ATCC konfliktní konzultanty a ATCC trenéry. Od roku 1985 vyučuje na různých vysokých školách jako lektor sociální pedagogiky. Školí také ve vzdělávacích institucích od jeslí po vysoké školy a ve firmách. Podporuje školy, firmy nebo sdružení v jejich rozvoji. Připravuje a vede rodičovské večery a vzdělávací kurzy. Rozmanitost a šíře zkušeností mu umožnila vyvinout poradenské a školící nástroje pro mnoho oblastí života. **Sibylle Weiler, Dipl.** sociální pedagožka, učitelka jógy, ATCC trenérka, spolutvůrkyně Projektu Resiliente Kindertagesstätte. Přináší do tématu mnoho poznatků z oblasti jógy.

JEDNORÁZOVÉ DÍLNY

Pro každý den si účastník vybírá jednu jednorázovou dílnu, úterý - čtvrtek
13:30 - 15:30.

J1 - úterý 26. 7. (pro muže) a středa 27. 7. (pro všechny)

Martin Galbavý: Muž ve školce

Dílna se zaměří na specifika práce s dětmi v předškolním prostředí, které bylo donedávna výhradně ženskou doménou, na roli muže v raném dětském věku (ať už v rodině či v instituci), na očekávání, možnosti, předsudky a nejistoty, se kterými se může muž v tomto prostředí setkat. Co na to řeknou kamarádi, až se dozví, že pracujete jako chůva? Jak reagovat na potřeby malých dětí obojího pohlaví se pomazlit, přitulit - k muži průvodci? Přijďte posdílet své zkušenosti, starosti i radosti.

V úterý je dílna určena výhradně mužům, ve středu se nad tématem "muž ve školce" potkají muži i ženy.

Mgr. Martin Galbavý vystudoval Filozofickou fakultu Univerzity Palackého v Olomouci a Fakultu sociálních studií Masarykovy univerzity v Brně, obor sociologie, psychologie a andragogika. V minulosti pracoval v různých zařízeních jako psycholog, psychoterapeut a lektor. Dlouhodobě působí v soukromé praxi v Praze a v Kolíně, kde poskytuje individuální psychoanalytickou psychoterapii dětem, dospívajícím a dospělým a rodinnou psychoterapii. Příležitostně přednáší sociálním pracovníkům a pěstounům. Ve svých příspěvcích se věnuje především psychoterapii dětí a dospívajících, pěstounské péči a násilí v blízkých vztazích. Martin je lektorem a terapeutem Ligy otevřených mužů.

J2 - středa 27. 7. a čtvrtek 28. 7.

Kateřina Suchá: Lanové hrátky v lese

Jak často a jakým způsobem ve školce používáte lano? Hledáte inspiraci k jeho častějšímu využití? Chcete děti v lese smysluplně rozhýbat, cíleně rozvíjet jejich hrubou motoriku, rovnováhu i smysly? Prohlubovat jejich pozitivní vztah k pobytu v přírodě?

Naučíte se, jak snadno lze v lese vytvořit jednoduchou houpačku či prolézačku. Zahrajete si společně několik ověřených pohybových či smysly rozvíjejících her s lanem. Získáte tipy na vhodná lana i uzly a na stálé lanové atrakce do zázemí školky. Během dílny si budete moci lanové hrátky sami vyzkoušet a v jejím závěru bude prostor pro vzájemné sdílení zkušeností.

Mgr. Kateřina Suchá vystudovala religionistiku na Husitské teologické fakultě UK absolvovala tříletý seminář waldorfské pedagogiky pro ZŠ v Praze. Účastnila se také několika seminářů waldorfské pedagogiky pro MŠ. Dva roky žila v Německu v komunitě

Kubu Wagenburg Tuebingen. Tam měla příležitost hospitovat v předškolní třídě na Waldorfschule Tuebingen. Hlavně je však devátým rokem průvodkyní v LK Hvozdk. Pravidelně se účastní Letní školy ALMŠ a je loňskou absolventkou Přírodní pedagogiky.

J3 - úterý 26. 7. a čtvrtek 28. 7.

Alice Hlaváčková a Ola Zavadová: Zpívání, básničky a říkanky v přírodě

“Hudba je neoddelitelnou součástí života ve školce. Hudba nás spojuje s dětmi, s přírodou i s námi samotnými. Zpěvem se stáváme dětmi a zpěvem dětem sdělujeme, kým jsme. K tomu všemu nám pomáhají pentatonické písně i tradiční lidové písničky. Každá se hodí k jiné náladě a příležitosti. A příroda s námi ladí a nahrává nám stejnou notou.”

Dílna bude zaměřená na hudební a říkankové pojetí ranního kruhu, na péči a zacházení se svým hlasem a hlavně tvořivost jako takovou. Písničky budou tematicky zaměřeny na dožínky a podzim. Na předškolní děti nelze ekovýchovně působit pomocí informací a cílit na rozumové pochopení problémů životního prostředí. Skrze hudbu se je možné se dotknout emocí a probudit cit a vztah k přírodě jako k živé bytosti.

Můžete očekávat hlavně zážitky a povzbuzení k vlastní tvorbě, navedení ke hledání svých zdrojů a prazdrojů, naopak se nedočkáte hotového zpěvníku. Ale po absolvování dílny budete vědět, jak si ho vytvořit.

Bc. Olga Zavadová vystudovala SPgŠ v Praze obor Učitelství pro MŠ a později tentýž obor na PedF UK. Pracovala ve WMŠ na Praze 3, kde nejprve vedla kroužek hry na zobcovou flétnu, pak zde působila i jako učitelka. Absolvovala seminář waldorfské pedagogiky pro učitelky mateřských škol. Spoluzaložila Klub rodičů a dětí Dvorek na pražském Břevnově, kde se setkávají rodiče s miminky. Spolu s Alicí Hlaváčkovou vedla program pro maminky s dětmi Na houpacím koni. O několik let později založila ve Studiu Paleta Klub Hnízdo, jehož je lektorkou. Vede dětský orchestr FUFU Band a pěveckou skupinu Tralalom v KC Nesečím, sousečím v Praze 6.

Mgr. Alice Hlaváčková absolvovala obory Judaistka a Psychosociální vědy na Husitské teologické fakultě UK, obor Speciální pedagogika na TUL a kurz léčebné pedagogiky při Svobodné speciální škole JAK. Pracovala jako učitelka ve WMŠ Dusíkova a jako speciální pedagog v ZŠ a SŠ Waldorfské na Opatově. Podílela se na vedení MC při WMŠ Koněvova, kde také vyučovala hru na pentatonickou flétnu. Čtyři roky pracovala v sociálně-terapeutickém zařízení pro mentálně postižené dospělé (Foyer Les Sources) poblíž francouzského Colmaru, kde vedla výtvarný ateliér. Tam jí také okouzila terapeutická metoda Presselových masáží, kterou ve Francii vystudovala a po svém návratu začala praktikovat v České republice.

J4 - středa 27. 7. a čtvrtek 28. 7.

Tereza Valkounová: Vzdělávání pro udržitelný rozvoj - poradní kruh

První část dílny zmapuje, jak souvisí prvky vzdělávacího programu školky a její provoz s cíli udržitelného rozvoje (tzv. SDGs). Nabídne další argumenty pro to dělat některé věci jinak - udržitelněji. Druhá část dílny se zaměří na metodu poradního kruhu. Kromě sdílení zkušeností se vzděláváním pro udržitelný rozvoj získáte zkušenost, jak poradní kruhy pomáhají ve chvíli, kdy je potřeba dát prostor k vyjádření všem a jak jejich pomocí dojdít ke konsenzu.

PhDr. Tereza Valkounová, Ph.D. vystudovala učitelství biologie a občanské výchovy. V rámci doktorského studia primární pedagogiky se dostala na téměř dvouletou stáž do Německa, kde rozšířila svůj obzor o koncept udržitelného rozvoje, v praktickém podání o lesní mateřské školy. V roce 2010 spoluzaložila Asociaci lesních mateřských škol a od té doby ji vede. Věnuje se zejména advokační činnosti, marketingu, firemnímu fundraisingu a zastupuje ALMŠ navenek. Vede zážitkové kurzy pro začínající průvodce, semináře zaměřené na přínosné riziko. Provází děti v LMŠ Hvězdy v lese.

J5 - úterý 26. 7. a čtvrtek 28. 7.

Tereza Vavrečková: Základy fyziologie pohybu a držení těla u malých dětí

V lese, venku, v pohybu - co z toho lze vyčíst?

Na dílně se dozvíte, co o sobě prozradí dítě svým pohybovým projevem a jak lze ovlivnit zdravý pohybový vývoj. Nabídne odpovědi na časté otázky. Proč chvíli neposedí? Proč neumí uchopit pastelku? Proč neumí skákat? Nebudou chybět základní informace o primární potřebě - lokomoci. Zkusíte si názorné ukázky pohybů dětí. Dozvíte se, jaké hry či pohybové aktivity zvolit, abyste podpořili správný motorický vývoj dítěte. Dalším tématem bude chůze a obuv. Barefoot, naboso, nebo jinak? V čem spočívají jejich výhody a kde můžeme vnímat bariéry? Jak a co komunikovat s rodiči?

Nebudou vynechány ani informace o různých poruchách - dysfázie, dyspraxie, poruchy svalového tonu. Je třeba vědět, jak se s nimi dá pracovat v rámci běžného provozu MŠ a kdy je nutné vyhledat odbornou pomoc.

Mgr. Tereza Vavrečková se činnosti kolem dětí se věnuje od roku 2004, kdy začala studovat fyzioterapii. Jak s dětmi začala, tak s nimi i pokračovala. Po narození vlastních dětí došlo i k vnitřnímu přerodu a potřebě založit místo, kde mohou být děti šťastné. Stejně jako má 3 děti, má i 3 školky, je zakladatelkou dvou lesních školek a dětského klubu. Každá je jiná, ale něco je přesto spojuje - jistota, důvěra a bezpečí pro děti. Nejen v přístupu, ale i v pohybu.

J6 - středa 27. 7.

Šárka Nekudová: Naučí se děti venku vše potřebné? - ZÁROVEŇ STREAMOVÁNO

Evaluační proces dítěte během školního roku

Cílem dílny je ukázat, jak lze ve školce vyhodnocovat vývoj dítěte tak, aby byl tento proces přínosný a časově únosný. Zaměří se na postup, nástroje, metodiky a způsoby.

Všechny MŠ i kluby jistě mají ve svých školních řádech podobnou větu: „*Rodiče dětí se mohou informovat o cílech, zaměření, formách a obsahu vzdělávání vycházející ze Školního vzdělávacího programu a informovat se o výsledcích vzdělávání dítěte a případně projednat podstatné připomínky k jeho vzdělávání*“. Evaluace v rámci předškolního vzdělávání je systematickým procesem. Proč vlastně evaluaci provádět? Jak často ji provádět? Jaké jsou její nástroje? Jak zjistíme, zda rozvíjíme děti všestranně? Dílna bude zaměřena převážně prakticky, konkrétní věci s konkrétními příklady. Jako doplněk bude možné získat materiály, podle kterých lze vývoj dítěte vyhodnocovat.

Mgr. et Bc. Šárka Nekudová je zakladatelkou, ředitelkou a pedagožkou spolku *Frank Bold Kids z.s.* (2011), *LMŠ Sýkorka* (2011) a *LK Medlánka* (2016), od roku 2018 je členkou *Rady ALMŠ* a od roku 2020 členkou *Skupiny pro kvalitu ALMŠ*. Vystudovala *Filozofickou fakultu a Pedagogickou fakultu na Masarykově univerzitě, obor Speciální pedagogika*.

J7 - úterý 26. 7.

Katia Hueso (ES): Environmentální gramotnost, volná hra a riziko v pedagogice v kontextu inkluzivní přírodní pedagogiky

Existuje významná souvislost mezi environmentální gramotností, volnou hrou a zacházením s rizikem v (inkluzivní) přírodní pedagogice. Ve volné hře se učíme zvládat riziko. Volná hra v přírodě je vynikajícím prostředkem, jak se spojit s přírodou na hlubší úrovni a stát se emočně environmentálně gramotným. Znalosti o přírodě v tomto kontextu také přispívají k přesnějšímu vyhodnocování rizik a tím pádem také k většímu učicímu přínosu svobodné hry. Dílna účastníkům umožní zažít volnou hru a vyhodnocovat rizika v rámci environmentální gramotnosti se speciálním důrazem na inkluzi.

Tlumočení z angličtiny do češtiny zajistí Johana Passerin.

Profil lektorky najdete u hlavních přednášek.

J8 - středa 27. 7.

Jiří Blatný: Zvuková lázeň

"Hudba je nejkratší cesta k vyladění."

Pojďte se ponořit do světa zvuků, relaxace a uvolnění. Přijďte pro sebe udělat něco prospěšného, zastavit se a vyladit, co bylo rozladěno. Lehnete si na podložku, zavřete oči a pokud to dovolíte, zvuková lázeň bude "vyprávět příběh" (nástroje, jejich zvuky a vibrace se různě budou střídát, prolínat, pulsovat...), který může blahodárně působit na všechny zúčastněné. Když lázeň skončí, možná si budete myslet, že to celé trvalo jen chvíli.

Zvuková lázeň není klasické hudební vystoupení, pro mnohé je to spíše přínosný a nevšední zážitek. Vše probíhá díky citlivému využití hudebních nástrojů jako jsou gongy, himalájské mísy, netradiční píšťaly, zvonkohry a další nástroje.

Mgr. Jiří Blatný je hudebník a pedagog. Vystudoval speciální pedagogiku a technickou a informační výchovu na Pedagogické fakultě v Brně. Od dětství se věnuje hudbě, hraje na spoustu hudebních nástrojů od tradičních až po ty méně běžné. Aktuálně pátým školním rokem působí jako průvodce v LMŠ Sýkorka a třetím rokem jako hlavní pedagog LK Letorost. Poslední tři roky také tvoří hravé hudební kroužky "Hrajeme si s hudbou" pro předškolní děti. Od roku 2018 spolupředává hudební relaxace - "Zvukové lázně".

J9 - středa 27. 7.

Blanka Dymáčková: Klubíčka a provázky

Provázek v kapse průvodce je příležitost a co teprve klubíčko. To je hotový poklad! Provázky a klubíčka jako prostředek k rozvoji jemné motoriky. Účastníci si vyzkouší různé způsoby výroby provázku, hry s provázky a klubíčky. Dostanou podněty na kreativní činnosti s využitím klubíček a provázků.

Bc. Blanka Dymáčková, DiS. je absolventka Univerzity Karlovy učitelství pro MŠ se zaměřením na tvořivou dramaturgii, ředitelka LMŠ Kulíšek z.s, skautka s vášní pro uzlování a s provázkem nebo klubíčkem téměř stále při ruce. Je členkou poradního orgánu ALMŠ, Skupiny pro kvalitu.

J10 - úterý, středa, čtvrtek 26. - 28. 7.

Peter Živý (SK): VODA - nositelka života na zemi

Zážitek ponoření se do SVĚTA VODY, prosté i tajemné zároveň. Díky smyslovému vnímání projevů vody na různé vnější podněty se můžete hlouběji přiblížit k vlastní podstatě. Na této divuplné cestě vás bude provázet Peter Živý a pomáhat mu budou střípky z celoživotního díla badatelů vody: Theodora Schwenka, Viktora

Schaubergera, Ralfa Rösnera, Masary Emota, Alexandra Lauterwassera. Pohyb, forma, zvuk i barvy budou okny za závoj vašich smyslů.

Dílna bude vedena ve slovenštině.

Peter Živý se již 20 let věnuje poznávání alternativních forem pedagogiky, které pěstují i chrání v člověku jeho sebevědomí, rozvíjejí jeho vnitřní potenciál a budují v něm skutečný zájem o okolní svět. Do společnosti přináší zcela nový obraz o škole a vzdělávání, o svobodě v práci, zaměřený více na člověka, na lidskost, komunikaci, tvořivost, autonomii a spolupráci.

J11 - úterý 26. 7. a čtvrtek 28. 7.

Tomáš Krákora: BUSHCRAFT - jak s minimem vybavení udělat hodně muziky

Na dílně se můžete těšit na ukázky efektivního balení batohu pro všechny situace, od jednoho po více dní v přírodě. Na výletech je často problémem zajištění pitné vody, dozvíte se, jaké existují nádoby na přenášení a uchovávání vody, a jak se staví nouzová sprcha.

Naučíte se postavit přístřešek z toho, co máme obvykle na túře u sebe, např. alufolie, pláštěnka, plachta. Co je dobré mít s sebou pro případ krizové situace? Co je obsahem KPZ a příruční lékárničky? A jak na sebe v krizové situaci (např. v horách) upozornit? Naučíte se základy signalizace. Jak rozdělát oheň v přírodě, když je vše vlhké? Každý člověk z lesní školky určitě má a používá pilu a nůž. Neuškodí si ale zopakovat zásady správné manipulace s těmito nástroji.

Tomáše Krákora to odmala táhlo ven a ke knihám. Nejvíc těm, ve kterých někdo zůstal sám a musel bojovat o život. Na vodě, táborech a na čundrech pobýval od deseti let. Učil se i od starých trampů a všeobecně od starší generace. Hodně věcí zkoušel a skládal střípky informací, doma vyráběl nože, hvězdice a další "hračky". Ve svém živlu byl na vojně, kde si vysloužil svojí přezdívku Kraken. Plížení po lesích, maskování, využívání přírodních zdrojů, to bylo ono. Od té doby ho zajímá vše spojené s pobytem v přírodě, příroda samotná i techniky přežití v ní. V roce 2004 vstoupil do Aktivních záloh Armády České republiky. V současné době testuje vybavení do přírody, batohy, vařiče a hlavně nože. O tom všem pak píše články, recenze a natáčí videa, vede specializované Bushcraft kurzy.

J12 - úterý 26. 7.

Klára Krchňavá: Blátivá dílna

Země, voda, bláto. Na workshopu se dozvíte odpovědi na otázky, proč nás bláto láká, co s námi dělá a k čemu ho můžeme prakticky využít. Workshop bude inspirací pro hlavu, tělo i mysl. Budete společně tvořit, malovat a zkoumat.

Mgr. Klára Krchňavá vystudovala obor Speciální pedagogika na UK v Praze, a obor

Etika na Teologické fakultě Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích. Vzdělání si doplňuje dalšími kurzy. V životě ji nejvíce ovlivnil a nasměroval kurz Respektovat a být respektován s manželi Kopřivovými. V roce 2010 založila DLK Stromík, o dva roky později DLK Mariánka, oba lesní kluby se staly lesními MŠ. Ve školkách pracuje jako ředitelka a pedagožka. Konzultuje zejména v oblasti zakládání lesních klubů, vede kurzy tvoření s přírodními materiály s arteterapeutickými prvky. Je členkou Rady ALMŠ a Skupiny pro kvalitu, poradního orgánu ALMŠ.

J13 - čtvrtek 28. 7.

Klára Krchňavá: Předškolní příprava - ONLINE

Je možné se v přírodě naučit vše pro dobré školní vzdělávání? Zvládne dítě přechod z lesní školky do školních lavic? Jak si můžeme vytvořit koncepci práce s předškoláky v našem provozu? Setkáváte se s těmito dotazy a obavami ze strany rodičů a veřejnosti? Dílna vás v úvodu zavede do teorie předškolní přípravy okem legislativy, pedagogiky a psychologie. Následovat bude pestrá paleta námětů činností, her a pomůcek nejen pro lesní školky.

Profil lektorky najdete u dílny J12.

Dílna J13 se uskuteční online prostřednictvím aplikace ZOOM. Na dílnu je možné připojit se ze svého počítače i přímo z Letní školy.

KONTINUÁLNÍ DÍLNY

Účastník si vybírá pouze jednu kontinuální dílnu, kterou bude navštěvovat po všechny tři dny, úterý, středa, čtvrtek 16:00 – 18:00.

K1 Karl-Heinz Bittl-Weiler a Sybille Weiler (DE): Cvičení k tématům resilience, kulturní vzájemnost a interkulturní výchova

Den 1: Cvičení na téma resilience

Během dílny budou představena praktická cvičení na rozvoj odolnosti v mateřské škole.

Den 2: Cvičení k projektu "Rozhled - kulturní podobnosti a rozdíly"

Dílna zprostředkuje praktická cvičení na řešení konfliktů způsobených kulturními rozdíly. Integrace potřebuje konflikt! Konfliktu se lze vyhnout pouze vyloučením (segregací). Ale pak bychom se nikdy nedostali k pokladům, které najdeme, když budeme společně s dětmi pracovat na různorodosti.

Den 3: Cvičení pro vnitřní rozvoj týmu

Pandemie zanechala stopy i na učitelských kolektivech. V mnoha týmech si přísahali soudržnost, ale během covidové izolace se mnohé porouchalo. Celostní pohled se zdá být ztracen. Při dílně lektor ukáže techniky rozvoje týmu školky, který může být využíván v předškolních zařízeních.

Tlumočení z němčiny do češtiny zajistí Timo Daneš.

Profil lektora najdete u hlavních přednášek.

K2 Jiří Blatný: Hrajeme si s hudbou

"Vítáme tě paní hudbo, dobrý den, zaznívej všem lidem, každý den." Pojdme si hrát, rozvíjet i odreagovat se s hudbou a zvuky. Dílna přinese zábavnou formou prožitky, podněty i inspiraci pedagogům pro rozvoj sebe i dětí (v následné praxi). Poskytne možnost poznání hudby v nových souvislostech a s novými možnostmi. Součástí dílny bude seznámení se s různými i netradičními nástroji, možnostmi jejich využití v rámci dne ve školce, dále pak hry s hudbou, tipy i nápady. V neposlední řadě dílna představí hudbu a její využití jako svébytného zdroje k odreagování a relaxaci. Hlavně si však budeme hrát, zpívat a možná i tancovat.

***Mgr. Jiří Blatný** je hudebník, pedagog. Vystudoval speciální pedagogiku a technickou a informační výchovu na Pedagogické fakultě v Brně. Od dětství se věnuje hudbě, hraje na spoustu hudebních nástrojů od tradičních až po ty méně běžné. Pátým rokem působí jako průvodce v LMS Šýkorka a třetím rokem jako hlavní pedagog LK Letorost. Poslední tři roky také tvoří stejnojmenné hravé hudební kroužky "Hrajeme si s hudbou" pro předškolní děti. Od roku 2018 spolupřádá hudební relaxace - Zvukové lázně.*

K3 Kateřina Jančaříková: "Dobré otázky" environmentální gramotnosti

Ptáte se, jak podporovat zvědavost, kreativitu a komunikační dovednosti dětí? Na této dílně se seznámíte s metodou "dobrých" otázek. Tato metoda upravuje komunikaci mezi učitelkami/li a dětmi, podporuje zvědavost, kreativitu, spolupráci a chuť se učit. Používání "dobrých" otázek kladně rozvíjí žádoucím směrem i osobnostní charakteristiky respondentů.

Dílna bude mít následující části. Seznámení se s metodou „dobrých“ otázek, příklady didaktických situací z praxe: používání „dobrých“ otázek versus používání běžných otázek. Které jsou „dobré“? Jak je začlenit do programu? Tvorba „dobrých“ otázek a specifika „dobrých“ otázek v předškolním věku.

***Doc. PhDr. Kateřina Jančaříková, Ph.D.** absolvovala (1993) PŘF UK, v prezenčním magisterském studijním programu biologie, obor speciální biologie a ekologie. Absolvovala doktorský studijní program Pedagogika na PedF UK (2009), kde byla v roce 2020 v oboru Pedagogika habilitována. Pracuje na Katedře biologie a environmentálních studií PedF UK (od roku 2007), od září 2021 také na katedře biologie a jako vedoucí Centra podpory přírodovědného vzdělávání PŘF UJEP. Je autorkou celé řady publikací, např. Environmentální činnosti v předškolním vzdělávání. Hnutí za lesní mateřské školy v ČR sleduje a podporuje od samotného začátku.*

K4 Martina Březinová: Vyrábění ze dřeva s dětmi

Tento kurz je určen začátečníkům a těm, kdo mají obavy z práce se dřevem a nástroji s dětmi předškolního věku. Během kurzu se dozvíte pravidla bezpečnosti i jak tuto činnost postupně zavádět. Zjistíte, které nářadí je nezbytné, co se může hodit, kde co sehnat a s čím si nemusíte lámat hlavu... Budete zkoušet tvořit z toho, co nabízí les. Zkusíte také vytvořit něco složitějšího, co lze dělat s předškoláky. *Začátky práce **Martiny Březinové, Dis.** se dřevem se váží ke společným okamžikům s tatínkem v dílně, kdy nejdřív jen přihlížela a pak i přidávala ruku k dílu. Po narození syna se ke dřevu vrátila a vytvářela, co je společně napadlo. Pracuje v lesní mateřské škole Lesmír v Liberci, kde se věnuje práci s dětmi a se dřevem pravidelně. Několikrát navštívila řezbářský kurz Marka Vodičky a v současné době spolu vedou řezbářské kurzy pro rodiče a děti v Liberci a ucelený kurz Slabikář práce se dřevem pod křídly ALMŠ. Velkou inspirací pro práci se dřevem s dětmi pro ní byli Günter Grün Oostiga a Rudolf Hettich.*

K5 B. Dymáčková a V. Formánková: Dramatická výchova v lesní MŠ jako efektivní nástroj EVVO

Během dílny se seznámíte s teoretickými východisky použití dramatické výchovy v předškolní pedagogice. Zažijete strukturovaný program vycházející z příběhu Tam kde žijí divočiny. Dramatická výchova je efektivní metodou vzdělávání. Poskytuje dětem bezpečné prožitky skrz hru. Pojdte odplout na druhou stranu světa a spustit s divočinami divoký tartas... a potom vydechnout ve stínu stromů. V závěru dílny vznikne soubor dramatických her a cvičení, které si můžete odnést do všech koutů naší lesoškokové rodiny.

Bc. Blanka Dymáčková, DiS. vystudovala učitelství pro MŠ na UK specializace dramatická výchova. Podnětem k výběru této specializace byla zkušenost s dramatickou výchovou v rámci skautingu, kde pracovala s dětmi mladšího školního věku, nyní předškolního věku. V rámci YMCA vedla 3 roky dramatický kroužek pro předškoláky a mladší školáky. Je zakladatelka, ředitelka a průvodkyně LMŠ Kulíšek v Kralupech nad Vltavou. Je členkou Skupiny pro kvalitu, poradního orgánu ALMŠ. **MgA. et Bc. Veronika Formánková** vystudovala DAMU, obor Dramatická výchova a bakalářský program Učitelství v MŠ na ZČU v Plzni. Je zakladatelkou, ředitelkou a průvodkyní LMŠ Větvíčka v Plzni. Živila se různě, několik let jako herečka a spoluautorka divadla pro děti. V současné době je pohlcená předškolní pedagogikou ve své lesní školce a provázením svých dvou vlastních dětí, které jsou nyní v pubertě. Je členkou Skupiny pro kvalitu, poradního orgánu ALMŠ.

K6 Nadja Hillgruber (CH): Kopřivová dílna - vaření v přírodě, barvení přírodninami aneb kouzlo kopřivy

Kopřiva je ve Švýcarsku vyhlášena rostlinou roku 2022. Seznamte se s kopřivou, která přátelsky očišťuje a proměňuje. Tak jako skřítek v pohádce bratří Grimmů Rampleník se pokusíte z kopřivové slámy upříst zlatá vlákna. Snad se to s trpělivostí a trochou zručnosti podaří. Kopřiva je velmi výjimečná a magická rostlina, pro lidi doslova poklad. Kopřiva je také tajný tip do kuchyně. Nad otevřeným ohněm s nadšením společně uvaříte kopřivové chipsy, s chutí je sníte a zapijete čajem nabitým čistou energií mocné rostliny. Duch rostliny kopřivy dvoudomé činí lidi silnými, bojovnými a odvážnými. Chraňte se před zraňujícími energiemi a vezměte si ducha kopřivy na pomoc.

Pozor! První den bude dílna trvat 2,5 hodiny, budeme kopřivy sbírat a vařit s nimi, druhý den budeme s kopřivou tvořit a třetí den budeme extrahovat vlákna a naučíme se je spřádat do zlata.

Tlumočení z němčiny do češtiny zajistí Gabriela Clareboets.

Dipl.-Ing. Nadja Hillgruber je přírodní pedagožka, šéfredaktorka digitálního časopisu "Nature Flow", členka správní rady a projektová manažerka projektů v oblasti přírody v družstvu Feuervogel zaměřeném na přírodní vzdělávání ve Švýcarsku. Je spoluiniciátorkou Mezinárodního dne lesních mateřských škol a hnutí Forest Kindergarten International Federation.

K7 Alena Laláková: Konflikt, koření života?

Neřešené konflikty v týmu, s rodiči nebo dětmi zhoršují atmosféru a klima v daném prostředí. Říká se, že konflikt je koření života, bez něhož by nedocházelo k progresu. Mnozí se však konfliktů bojí, vyhýbají se jim. Konflikty často znejišťují, vyvolávají nepříjemné pocity, zraňují a leckdy se dotýkají samotné podstaty a identity jedince. Přitom mohou rozvíjet kreativitu, přinášet inovaci, podporovat dobré klima a týmového ducha.

Stává se vám, že když mluvíte o problému, nejste dostatečně konkrétní? Že když se vás problém osobně dotýká, zaplaví vás emoce a zamrznete nebo naopak jdete do agrese? Je pro vás těžké reagovat, když na vás někdo zvyšuje hlas? Neumíte si vzít v konfliktu čas na rozmyšlenou, a tak ustupujete efektivnímu a oboustranně výhodnému řešení? Jste sarkastičtí, používáte ironii a nedaří se vám zapomenout na minulost? Máte tendenci v konfliktu používat nálepky a mícháte více témat dohromady?

Tohle všechno nebo něco z toho a mnohé další znáte? Nevěšte hlavu! Není nutné opakovat v chování zaběhnuté programy. V rámci kontinuální dílny se seznámíte s bariérami efektivní komunikace, podstatou konfliktu, jeho vývojem, faktory,

keré ho ovlivňují, prožíváním a jednáním v průběhu něj. Pozornost bude zaměřena na specifické metody řešení konfliktu z pohledu sporných stran a na poziční a principiální vyjednávání. Prostor bude pro vaše zkušenosti, strachy i zkoušení modelových situací.

Mgr. Alena Laláková je ředitelka organizace *Jeden strom z.ú, ZŠ a LMŠ Na dvorečku*, členka *Rady ALMŠ a Skupiny pro kvalitu, speciální pedagožka-etopedka a rodinná terapeutka*. Absolventka dvou pětiletých psychoterapeutických výcviků (*integrováná rodinná terapie a integrativní skupinově dynamicky orientovaná psychoterapie*) a dvouletého výcviku psychosociálních dovedností. Je absolventkou rekvalifikačního vzdělávacího cyklu *Řízení neziskových organizací*. Věnovala se práci s klienty se závislostním chováním (*CNP Drop in*). V oblasti speciálně pedagogické a terapeutické se mnoho let věnuje práci s dětmi s opožděným vývojem řeči, *ADHD a PAS*, rodinné a párové terapii. V oblasti *NNO* je její specializací *etika neziskového sektoru a učitelské profese*, v rámci přednáškové činnosti pak *evaluace výchovně vzdělávacího procesu, vývojová psychologie předškolního věku, pedagogická a speciálně pedagogická diagnostika, školní zralost*. Má ráda hory v létě i v zimě, kolo i dobrou hudbu.

K8 Magda Kvítková: 10 kritických bodů hygienického minima - ONLINE

Dílna pro průvodce, koordinátory a ředitele lesních MŠ i klubů. Na základě principů hygienického minima bude probráno 10 kritických bodů - situací týkajících se specifického prostředí lesní školky. U každé oblasti bude kladen důraz na základní principy, které budete moci uplatnit v podmínkách vašeho zázemí. Tematicky se budeme držet zázemí samotného (například rozmístění, propojení a oddělení jednotlivých pracovních a provozních ploch), i každodenní práce s dětmi (například pitná voda, mytí rukou). Neopomeneme oblast stravování.

Bc. Magda Kvítková strávila školní část svého studia na oboru *Studia občanského sektoru*. Věnovala se však zejména praxi (*NROS, NNO poskytující sociální služby, MŠMT*), která jí pomohla získat přehled o českém neziskovém sektoru a bariérách jeho fungování. Od začátku svého působení v *Asociaci lesních MŠ* má na starosti zejména oblast *legislativy*. Je v kontaktu s lesními kluby a lesními i kamennými MŠ, zajímá se o jejich potřeby a zejména *legislativní překážky jejich fungování*. V oblasti *legislativy* Magda poskytuje také konzultace, lesní kluby její služby oceňují zejména při *zakládání či transformaci na lesní MŠ*.

Dílna K8 se uskuteční online prostřednictvím aplikace ZOOM. Na dílnu je možné připojit se ze svého počítače i přímo z Letní školy.

Letní školy v letech 2019, 2021 a 2022 budou z rozhodnutí (č. 14541862) ministra životního prostředí podpořeny ze Státního fondu životního prostředí v rámci výzvy 4/2018 (NP ŽP).

Ministerstvo životního prostředí

STÁTNÍ FOND
ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ
ČESKÉ REPUBLIKY

ONLINE PROGRAM

Těm, kteří nemohou na Letní školu přijet, nabízíme:

- čtyři přednášky hlavních hostů Katii Hueso a Karla-Heinz Bittl-Weilera (streaming)
- panelovou diskuzi: Jak roste hnutí lesních školek v Evropě (streaming)
- jednorázovou dílnu Šárky Nekudové: Naučí se děti venku vše potřebné? (streaming)
- jednorázovou dílnu Kláry Krchňavé: Předškolní příprava (online Zoom s možností klást dotazy)
- třídílnou kontinuální dílnu Magdy Kvítkové: 10 kritických bodů hygienického minima (online Zoom s možností klást dotazy)

úterý 26. 7.

[Katia Hueso \(ES\): Inkluzivní příroda - o tom, jak příroda prospívá zranitelným lidem](#)

středa 27. 7.

[Katia Hueso \(ES\): Přírodní pedagogika ve Španělsku - poučení, výzvy a vyhlídky](#)

středa 27. 7. od cca 11:00

[Panelová diskuze: Jak roste hnutí lesních školek v Evropě](#)

čtvrtek 28. 7.

[Karl-Heinz Bittl-Weiler \(DE\): Resilience u dětí a vychovatelů](#)

pátek 29. 7.

[Karl Heinz Bittl-Weiler \(DE\): Jak se vypořádat s kulturními rozdíly?](#)

středa 27. 7.

[Šárka Nekudová: Naučí se děti venku vše potřebné?](#)

čtvrtek 28. 7.

[Klára Krchňavá: Předškolní příprava](#)

úterý 26. 7. - čtvrtek 28. 7.

[Magda Kvítková: 10 kritických bodů hygienického minima](#)

PLÉNUM

úterý - čtvrtek, 20:00 - 20:30

Prostor pro setkání s lektory, příležitost popovídat si o tom, na co během přednášky či dílny nebyl čas. Budete mít možnost ptát se lektorů hlavních přednášek, tlumočníci na místě vaše otázky rádi přeloží.

KULATÉ STOLY

úterý - čtvrtek, 12:45 -13:15

- úterý 26. 7. Tereza Valkounová: **Budoucnost lesních klubů (vč. rizika příklonu k digitálnímu vzdělávání)**
- středa 27. 7. Johana Passerin: **Co nám chybí v RVP PV**
- čtvrtek 28. 7. Magda Kvítková: **Funkce lesa dle legislativy**

DOPROVODNÝ PROGRAM

Doprovodný program je nedílnou radostnou součástí Letní školy a letos bude zase o kus lepší než minulý rok.

- **Ranní protažení** aneb rozcvička s Alešem Lindovským (podložka s sebou výhodou).
- Po snídani **zpívání** s Olou Zavadovou.

V průběhu každého dne:

- **Tržiště** – malí i etablovaní vydavatelé knih, výrobci pomůcek, ekologického oblečení i kosmetiky.
- **Masáže** od maséra i masérky a přijede i **tatér s kadeřnicí!**
- **Swap** - máte-li doma pěkné kousky **oblečení** nebo **knihy**, které smutně leží ve Vaší skříni nebo knihovně a někomu by ještě mohly udělat radost, vezměte je s sebou.
- **Domácí koláče a dortíky od Péti a káva na Infu.**

Večerní program – **oheň, hudba, tanec, a bio konopné pivo, u kterého se můžete zeptat na cokoli v ohledně využití technického konopí.**